

“МЕДИЦИНА ТРАНСПОРТА – 2015”

Министерство здравоохранения Украины

ГП Украинский научно-исследовательский
институт медицины транспорта МЗ Украины

ГП Украинский медицинский центр безопасности дорожного
движения и информационных технологий МЗ Украины

Материалы III Международного конгресса

“МЕДИЦИНА ТРАНСПОРТА – 2015”

15 – 17 СЕНТЯБРЯ 2015 ГОДА

ОДЕССА 2015

“МЕДИЦИНА ТРАНСПОРТА – 2015”

ББК 51.245.2
УДК 616-057:656

Организаторы – основатели конгресса:

Министерство здравоохранения Украины
ГП Украинский НИИ медицины транспорта МЗ Украины
ГП Украинский медицинский центр безопасности дорожного движения и
информационных технологий МЗ Украины

Главный редактор Гоженко А.И.

Заместитель главного редактора Шафран Л.М.
Черный Ю.О.

Редакционная коллегия

Бадюк Н.С.
Белобров Е.П.
Евстафьев В.Н.
Лебедева Т.Л.
Панов Б.В.
Петренко Н.Ф.
Псядло Э.М.

Ответственный секретарь Квасневская Н.Ф.

Адрес редакции:

ул. Канатная 92, 65039, г.Одесса, Украина
Телефон: +38(048)722-12-92
e-mail: medtrans2@rambler.ru
natali_nimtr@rambler.ru
веб-сайт: www.medtrans.com.ua

Сборник материалов III Международного конгресса **“Медицина транспорта – 2015”** (15 – 17 сентября 2015 года). – Одесса: УкрНИИ медицины транспорта, 2015.- 248 с.

**ВЕГЕТАТИВНІ ДИСФУНКЦІЇ В КЛІНІЦІ ПОСТТРАВМАТИЧНОЇ
ЕПІЛЕПСІЇ**

**VEGETATIVE DYSFUNCTIONS IN CLINICS OF POSTTRAUMATIC
EPILEPSY**

**Стоянов О.М., Муратова Т.М., Вастьянов Р.С.,
Горанський Ю.І., Добровольський В.В., Лебідь О.П.,
Герцев В.М., Олійник С.М., Павлішина Н.М.**

Одеський національний медичний університет

У практичному плані становить інтерес виявлення дисфункції ВНС, що виникає після перенесеної ЧМТ, а також залежності розвитку та особливості перебігу посттравматичної епілепсії (ПТЕ) від стану ВНС. Розуміння особливостей функціонування і закономірностей відповідної реакції ВНС у хворих з ПТЕ могло б бути корисним для можливого прогнозування розвитку ПТЕ у людей, які перенесли ЧМТ. У зв'язку з цим, значний інтерес представляє вивчення стану ВНС у хворих з ПТЕ.

У дослідження були включені 30 пацієнтів з посттравматичною епілепсією. Тривалість захворювання склала від 6 місяців до 18 років. Всі хворі були розділені на 3 групи, відповідно до класифікації Г.А. Педаченко і Н.С. Рябоконт (1978) за ступенем тяжкості. Синдром вегето-судинної дистонії виявлений у 30%. Церебрально-вогнищевий синдром домінував у 27,0 %. Ліквородинамічні розлади були констатовані у 6,7%. Вестибулярний синдром спостерігався у 6,7%. Астенічний синдром був виявлений у 33,3% обстежуваних. Психоорганічний синдром спостерігався у 13,3 %.

При дослідженні у пацієнтів вегетативного тону виявлено його вагальна і змішана спрямованість. У всіх групах пацієнтів спостерігалось переважання впливу парасимпатичної ланки ВНС: 1 група - 37,5 %, 2 група – 50,0 %, 3 група - 58,4 %. При обстеженні були виявлені пацієнти з ейтонією. При цьому помічена тенденція до зменшення кількості пацієнтів з ейтонією в 3 групі - пацієнти з важким перебігом посттравматичної епілепсії: 1 група – 25,0 %, 2 група – 20,0 %, 3 група - 8,3 %.

Таким чином, виявлено переважання парасимпатичного впливу ВНС при ПТЕ. Помічено підвищення ваготонії при більш важкому перебігу ПТЕ, а також зниження тенденції до ейтонії у пацієнтів з більш тяжким перебігом ПТЕ на користь посилення парасимпатичної ланки. При дослідженні вегетативної реактивності (ВР) за допомогою очно-серцевого рефлексу Ашнера-Даньїні у пацієнтів з посттравматичною епілепсією відзначено переважання підвищеної вегетативної реактивності, що свідчить про переважання впливу трофотропної супрасегментарної системи. У всіх групах відзначається низька частота зустрічальності пацієнтів з нормальною вегетативною реактивністю. Значних відмінностей у групах пацієнтів не виявлено, однак, відзначена тенденція до

підвищеної вегетативної реактивності у пацієнтів з важким перебігом епілепсії. А також відмічено, що спотворена вегетативна реактивність зустрічається рідше у групі пацієнтів з тяжкою ПТЕ у порівнянні з групою хворих з легким перебігом ПТЕ. Це свідчить про зниження симпатичного впливу або ж посилення вагусного впливу у хворих з більш важким перебігом захворювання. Помічено, що кількість хворих із зниженою ВР приблизно однакове у всіх групах з різним ступенем тяжкості ПТЕ, що дозволяє віднести дану ознаку до найбільш стійких по відношенню до розвиненого вегетативного дисонансу. Вивчення вегетативного забезпечення діяльності (ВЗД) проводилося шляхом оцінки результатів ортокліностатичної проби; отримані результати, які відбили залежність ВЗД від ступеня тяжкості ПТЕ. Виявлено, що у пацієнтів з легким перебігом посттравматичної епілепсії переважає нормальне ВЗД - у 75,0% пацієнтів, у пацієнтів з ПТЕ середнього ступеня тяжкості превалює надлишкове ВЗД - у 50,0% пацієнтів; при важкому перебігу ПТЕ спостерігається недостатнє ВЗД - у 50,0% пацієнтів.

Отримані дані свідчать про виснаження компенсаторно-приспосувальних механізмів при більш важкому перебігу ПТЕ.

Висновки:

1. В результаті проведеного дослідження отримані нові дані про особливості стану ВНС у хворих ПТЕ: у пацієнтів з більш тяжким перебігом ПТЕ спостерігається тенденція до переважання тону парасимпатичної ланки ВНС, підвищена реактивність і недостатнє забезпечення діяльності, що свідчить про виснаження компенсаторно-приспосувальних механізмів при збільшенні тяжкості перебігу ПТЕ.

2. Знижена ВР є найбільш стійкою ознакою розвиненого вегетативного дисбалансу і не залежить від ступеня тяжкості ПТЕ.

3. Стан ВНС не має чіткої залежності від строків давності ЧМТ.

4. Дифузний процес, що викликає залучення різних структур мозку, супроводжується меншими вегетативно-вісцеральними розладами, ніж процес, що викликає осередкове роздратування. Вегетативно-вісцеральні розлади переважають при правобічній локалізації вогнища ушкодження.

5. Отримані дані дають можливість в деякій мірі прогнозувати перебіг ПТЕ: у пацієнтів з переважанням тону парасимпатичної ланки ВНС, підвищеною реактивністю і недостатнім забезпеченням діяльності слід припускати більш важкий перебіг ПТЕ, що важливо для розробки адекватних методів лікування з урахуванням корекції вегетативних дисфункцій.

Ключові слова: посттравматична епілепсія, вегетативне забезпечення діяльності, вегетативні дисфункції.

Key words: post-traumatic epilepsy, vegetative supply of activity, vegetative dysfunction.